

MATEMATİK ÖABT: TÜREV VE İNTEGRAL

Öğrenme Hedefi: Türev ve integral kavramlarını, temel teoremleri ve uygulama alanlarını (extremum, alan, hacim vb.) ÖABT düzeyinde analiz edebilme.

BÖLÜM 1: TÜREVİN TANIMI VE KURALLARI

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

1. $f(x) = |x^2 - 4|$ fonksiyonunun $x = 2$ noktasındaki sağdan türevi ($f'(2^+)$) kaçtır?

- a) -4
- b) 0
- c) 4
- d) Yoktur (Türevsiz)
- e) 1

Cevap: C

$x=2$ noktasında mutlak değer için $x > 2$ kabul edilir. Bu durumda $|x^2 - 4| = x^2 - 4$ olur. $f'(x) = 2x$ türevi alınır ve $x=2$ yazılırsa $f'(2^+) = 2(2) = 4$ bulunur. Sol türev ise -4 'tür.

2. $f(x) = e^{\Lambda \sin(x)}$ olduğuna göre, $f'(\pi)$ değeri kaçtır?

- a) 0
- b) 1
- c) e
- d) -1
- e) -e

Cevap: D

Bileşke fonksiyon türevi (zincir kuralı) uygulanır: $f'(x) = (\sin x)^{\Lambda} * e^{\Lambda \sin(x)} = \cos x * e^{\Lambda \sin(x)}$. $x = \pi$ için $f'(\pi) = \cos(\pi) * e^{\Lambda \sin(\pi)} = -1 * e^{\Lambda 0} = -1$ bulunur.

muratvuranlar.com

3. $x = t^2 + 1$ ve $y = t^3 + t$ parametrik denklemleri için $t = 1$ anındaki dy/dx değeri kaçtır?

- a) 1
- b) 2
- c) 3/2
- d) 2/3
- e) 4/3

Cevap: B

Parametrik türev formülü: $dy/dx = (dy/dt) / (dx/dt)$. $dy/dt = 3t^2 + 1$ ve $dx/dt = 2t$. $t=1$ değerleri yerine yazılırsa: $(3(1)^2 + 1) / (2*1) = 4/2 = 2$ elde edilir.

4. $x^2 + y^2 = 25$ eğrisinin $(3, -4)$ noktasındaki teğetinin eğimi kaçtır?

- a) 3/4
- b) -3/4
- c) 4/3
- d) -4/3
- e) 1/2

Cevap: A

Kapalı türev alınır: $2x + 2yy' = 0$ elde edilir. Buradan $y' = -x/y$ bulunur. $(3, -4)$ noktası yerine yazıldığında eğim $m = -3 / (-4) = 3/4$ olur.

MATEMATİK ÖABT: TÜREV VE İNTEGRAL (SORU 5-8)

BÖLÜM 2: TÜREV UYGULAMALARI VE L'HOPITAL

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

5. $f(x) = x^3 - 3x + 2$ fonksiyonunun $x = 2$ noktasındaki teğet denklemi nedir?

- a) $y = 9x - 14$
- b) $y = 9x + 4$
- c) $y = 3x - 2$
- d) $y = 9x - 18$
- e) $y = x + 4$

Cevap: A

1. Nokta: $f(2) = 2^3 - 3(2) + 2 = 4$. Nokta (2, 4).
2. Eğim: $f'(x) = 3x^2 - 3 \rightarrow f'(2) = 9$.
3. Denklem: $y - 4 = 9(x - 2)$ düzenlenirse $y = 9x - 14$ bulunur.

6. $\lim_{x \rightarrow 0} [(1 - \cos x) / x^2]$ limitinin değeri kaçtır?

- a) 0
- b) 1/2
- c) 1
- d) 2
- e) Belirsiz

Cevap: B

$x=0$ için 0/0 belirsizliği vardır. L'Hopital uygulanırsa: $\lim_{x \rightarrow 0} (\sin x / 2x)$ elde edilir. Tekrar uygulanırsa $\lim_{x \rightarrow 0} (\cos x / 2)$ olur. $x=0$ için $\cos(0)/2 = 1/2$ bulunur.

7. $f(x) = 1/x$ fonksiyonunun 10. mertebeden türevi $f^{(10)}(x)$ aşağıdakilerden hangisidir?

- a) $10! / x^{10}$
- b) $-10! / x^{11}$
- c) $10! / x^{11}$
- d) $-10! / x^{10}$
- e) $1 / x^{11}$

Cevap: C

$f(x) = x^{-1}$ için türevler: $f' = -x^{-2}$, $f'' = 2x^{-3}$, $f''' = -6x^{-4}$ ... Genel kural $f^{(n)}(x) = (-1)^n \cdot n! \cdot x^{-(n+1)}$ şeklindedir. $n=10$ için $(-1)^{10} \cdot 10! / x^{11} = 10! / x^{11}$ bulunur.

8. $f(x) = \ln(x)$ fonksiyonuna $[1, e]$ aralığında Ortalama Değer Teoremi uygulandığında elde edilen 'c' sayısı kaçtır?

- a) $e - 1$
- b) $1 / (e - 1)$
- c) $\ln(e-1)$
- d) $e / 2$
- e) $1 / e$

Cevap: A

Teoreme göre $f'(c) = [f(e) - f(1)] / (e - 1)$ olmalıdır. $1/c = [\ln(e) - \ln(1)] / (e - 1) = 1 / (e - 1)$. Buradan $c = e - 1$ bulunur. Bu değer (1, e) aralığındadır.

MATEMATİK ÖABT: TÜREV VE İNTEGRAL (SORU 9-12)

BÖLÜM 3: EXTREMUM VE ANALİZ

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

9. $f(x) = x^3 - 6x^2 + 9x + 1$ fonksiyonunun yerel maksimum noktasının apsisi kaçtır?

- a) 1
- b) 3
- c) 0
- d) 2
- e) -1

Cevap: A

$f(x) = 3x^2 - 12x + 9 = 3(x-1)(x-3)$. Kökler 1 ve 3. İşaret tablosunda (+ - +) dizilimi olur. Artanlıktan azalanlığa geçilen $x=1$ noktası yerel maksimumdur.

10. Çevresi 24 birim olan bir dikdörtgenin alanının maksimum olması için bir kenarı kaç birim olmalıdır?

- a) 4
- b) 6
- c) 8
- d) 12
- e) 5

Cevap: B

Çevre $2(a+b)=24$ ise $a+b=12$ 'dir. Alan $A = a*b = a(12-a) = 12a - a^2$. Türev alınırsa $A' = 12 - 2a = 0$ 'dan $a=6$ bulunur. Maksimum alan için şekil kare olmalıdır.

muratvuranlar.com

11. $f(x) = x^4 - 2x^3$ fonksiyonunun büküm (dönüm) noktalarından birinin apsisi aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 0
- b) 1/2
- c) 1
- d) 2/3
- e) 3/2

Cevap: C

Büküm noktası için $f'(x)=0$ olmalı. $f'(x)=4x^3-6x^2$, $f'(x)=12x^2-12x = 12x(x-1)$. $x=0$ ve $x=1$ köklerdir ve her ikisinde de işaret değiştiği için büküm noktalarıdır.

12. $f(x) = x^3 + 2x + 1$ fonksiyonu için $(f^{-1})'(4)$ değeri kaçtır? (Not: $f(1)=4$)

- a) 1/5
- b) 1/4
- c) 1/3
- d) 1/2
- e) 1/10

Cevap: A

Formül: $(f^{-1})'(y_0) = 1 / f'(x_0)$. Burada $y_0=4$ ise $f(x_0)=4$ denklemini çözümler. $f(1)=4$ olduğundan $x_0=1$ 'dir. $f'(x)=3x^2+2$ ve $f'(1)=5$ olduğundan sonuç $1/5$ 'tir.

MATEMATİK ÖABT: TÜREV VE İNTEGRAL (SORU 13-16)

BÖLÜM 4: BELİRSİZ İNTEGRAL VE YÖNTEMLER

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

13. $\int (e^{\Lambda x} + 1/x + \sin x) dx$ integralinin sonucu nedir?

- a) $e^{\Lambda x} + \ln|x| - \cos x + C$
- b) $e^{\Lambda x} - \ln|x| + \cos x + C$
- c) $e^{\Lambda x} + \ln x + \cos x + C$
- d) $e^{\Lambda x} + 1/x^2 - \cos x + C$
- e) $e^{\Lambda x} + \ln|x| + \sin x + C$

Cevap: A

İntegraller ayrı ayrı hesaplanır:

$$\int e^{\Lambda x} dx = e^{\Lambda x}$$

$$\int 1/x dx = \ln|x|$$

$$\int \sin x dx = -\cos x$$

Hepsini toplarsak: $e^{\Lambda x} + \ln|x| - \cos x + C$ elde edilir.

14. $\int [x / (x^2 + 1)] dx$ integralinin sonucu nedir?

- a) $\ln(x^2 + 1) + C$
- b) $(1/2)\ln(x^2 + 1) + C$
- c) $\arctan x + C$
- d) $2\ln(x^2 + 1) + C$
- e) $x^2 / 2 + C$

Cevap: B

$u = x^2 + 1$ dönüşümü yapılırsa $du = 2x dx$ olur. $x dx = du/2$ olur. İntegral: $\int (1/2) * (1/u) du = (1/2) \ln|u| + C = (1/2) \ln(x^2 + 1) + C$ şeklinde çözülür.

muratvuranlar.com

15. $\int x * \cos(x) dx$ integralinin sonucu nedir?

- a) $x \sin x + \cos x + C$
- b) $x \cos x - \sin x + C$
- c) $x \sin x - \cos x + C$
- d) $-x \sin x + \cos x + C$
- e) $x^2 \sin x + C$

Cevap: A

Kısmi integrasyon (LAPTÜ) uygulanır: $u = x, dv = \cos x dx$ olsun. $du = dx, v = \sin x$ olur. Formül $\int u dv = uv - \int v du$ 'dan: $x \sin x - \int \sin x dx = x \sin x + \cos x + C$.

16. $\int \sin(x) * \cos(x) dx$ integralinin sonucu aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- a) $(1/2)\tan x + C$
- b) $-(1/2)\cot x + C$
- c) $\tan x + C$
- d) $(1/2)\sin^2 x + C$
- e) $-\cos^2 x + C$

Cevap: D

$u = \sin x$ dönüşümü yapılırsa $du = \cos x dx$ olur. İntegral $\int u du = u^2/2 + C$ haline gelir. Buradan $(1/2)\sin^2 x + C$ sonucu elde edilir.

MATEMATİK ÖABT: TÜREV VE İNTEGRAL (SORU 17-20)

BÖLÜM 5: BELİRLİ İNTEGRAL

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

17. $\int_{[0, 2]} (x^2 + 1) dx$ belirli integralinin değeri kaçtır?

- a) 14/3
- b) 16/3
- c) 4/3
- d) 2/3
- e) 6/3

Cevap: A

Belirsiz integral: $\int (x^2+1)dx = x^3/3 + x$. Sınırlar yerine yazılır:
 $(2^3/3 + 2) - (0^3/3 + 0) = (8/3 + 2) = 14/3$ bulunur.

18. $\int_{[-\pi, \pi]} x^2 * \cos(x) dx$ integralinin sonucu nedir?

- a) 0
- b) 2π
- c) 1
- d) -1
- e) $\pi/2$

Cevap: A

x^2 tek fonksiyondur, $\cos x$ çift fonksiyondur. Tek * Çift = Tek fonksiyondur. Tek fonksiyonların simetrik $[-a, a]$ aralığındaki belirli integrali her zaman 0'dır.

muratvuranlar.com

19. $\int_{[0, 2]} |x - 1| dx$ belirli integralinin değeri kaçtır?

- a) 1
- b) 2
- c) 4
- d) 8
- e) 0.5

Cevap: A

Mutlak değer için $x=1$ 'de işaret değiştirir. Integral ikiye bölünür: $\int_{[0,1]} (1-x)dx + \int_{[1,2]} (x-1)dx$. Hesaplandığında $0.5 + 0.5 = 1$ elde edilir.

20. $F(x) = \int_{[0, x^2]} \cos(t) dt$ ise $F'(x)$ türevi nedir?

- a) $\cos(x^2) * 2x$
- b) $-\cos(x^2) * 2x$
- c) $\sin(x^2)$
- d) $\cos(x)$
- e) $2x * \sin(x^2)$

Cevap: A

Leibniz integral türevi kuralına göre: $F'(x) = f(\text{üst sınır}) * (\text{üst sınır türevi}) - f(\text{alt sınır}) * (\text{alt sınır türevi})$. $F'(x) = \cos(x^2) * (2x) - \cos(0) * 0 = 2x * \cos(x^2)$.

MATEMATİK ÖABT: TÜREV VE İNTEGRAL (SORU 21-24)

BÖLÜM 6: İNTEGRALİN GEOMETRİK UYGULAMALARI

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

21. $y = \sqrt{x}$ eğrisi ile $y = x$ doğrusu arasında kalan bölgenin alanı kaç birimkaredir?

- a) $4/3$
- b) $2/3$
- c) $1/3$
- d) $1/6$
- e) $8/3$

Cevap: D

Eğriler $x=0$ ve $x=1$ noktalarında kesişir. $[0,1]$ aralığında $\sqrt{x} > x$ 'dir. Alan = $\int_{[0,1]} (\sqrt{x} - x) dx = [2/3 x^{3/2} - x^2/2]$ sınırları yerine yazılırsa: $2/3 - 1/2 = 1/6$ bulunur.

22. $y = x^2$ eğrisinin $[0, 1]$ aralığındaki parçasının x -ekseni etrafında döndürülmesiyle oluşan cismin hacmi kaç π birimküptür?

- a) $\pi/5$
- b) $\pi/4$
- c) $\pi/3$
- d) $\pi/2$
- e) $2\pi/5$

Cevap: A

Dönel cisim hacim formülü: $V = \pi \int_{[a,b]} [f(x)]^2 dx$. $V = \pi \int_{[0,1]} (x^2)^2 dx = \pi \int_{[0,1]} x^4 dx$. Sonuç $\pi * [x^5/5] = \pi/5$ birimküp olarak bulunur.

muratvuranlar.com

23. $f(x) = x$ fonksiyonunun $[0, e^2 - 1]$ aralığındaki ortalama değeri nedir?

- a) $e^2 - 1$
- b) $(e^2 - 1) / 2$
- c) $e^2 / 2$
- d) $1 / 2$
- e) $e - 1$

Cevap: B

Ortalama Değer = $[1/(b-a)] * \int_{[a,b]} f(x) dx$. $[1/(e^2-1)] * \int_{[0, e^2-1]} x dx = [1/(e^2-1)] * [(e^2-1)^2 / 2] = (e^2-1) / 2$ bulunur.

24. $\int [1/(x^2 - 1)] dx$ integralinin çözümü nedir?

- a) $\ln|x-1| + \ln|x+1| + C$
- b) $\ln|(x-1)/(x+1)| + C$
- c) $(1/2)\ln|(x-1)/(x+1)| + C$
- d) $\arctan x + C$
- e) $\ln|x^2-1| + C$

Cevap: C

Basit kesirlere ayırma uygulanır: $1/(x^2-1) = [1/2] / (x-1) - [1/2] / (x+1)$. Integral alındığında $(1/2)\ln|x-1| - (1/2)\ln|x+1| + C$ elde edilir. Logaritma özelliğiyle: $(1/2)\ln|(x-1)/(x+1)| + C$ olur.

MATEMATİK ÖABT: TÜREV VE İNTEGRAL (FİNAL)

BÖLÜM 7: GENELLEŞTİRİLMİŞ İNTEGRALLER

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

25. $\int_{[0, \infty]} e^{-2x} dx$ genelleştirilmiş integralinin değeri nedir?

- a) $1/3$
- b) $1/2$
- c) 1
- d) İraksak (∞)
- e) 0

Cevap: B

Limit tanımı kullanılır: $\lim_{t \rightarrow \infty} \int_{[0, t]} e^{-2x} dx$. Belirsiz integral $-1/2 * e^{-2x}$ şeklindedir. Sınırlar yazıldığında: $\lim_{t \rightarrow \infty} [-1/2 * (e^{-2t} - e^0)] = -1/2 * (0 - 1) = 1/2$ bulunur. Integral yakınsaktır.

muratvuranlar.com